

До Комисията по вътрешна сигурност и
обществен ред към Народното събрание

До членовете на Комисията за защита на
личните данни

ПРЕДВАРИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

по

Проектозакон за изменение и допълнение на Закона за защита на личните данни,
изготвен от Комисия за защита на личните данни 2009г.

Уважаеми господа,

Програма Достъп до Информация участва активно в обществения дебат по приемането на действащия ЗЗЛД. От практическата ни работа и постоянния анализ на законодателството познаваме част от проблемите в областта на защитата на личните данни у нас. Периодично отразяваме наблюденията си в годишните доклади на Програма Достъп до Информация. Всяка година от 1999 г насам, сътрудничим в годишните издания „Privacy and Human Rights” на международните организации Privacy International и EPIC. Програма достъп до Информация е издавала разяснителни материали по прилагането на ЗЗЛД. Двама членове на нашия юридически екип – Фани Давидова и Александър Кашъмов участваха в работните групи през 2004 г. и 2005г. по изготвянето на проектите за изменение и допълнение на ЗЗЛД.

Общи бележки

Правото на защита на личните данни е основно човешко право. Задължения за гарантирането на това право, особено при обработката на лични данни, възниква за държавни институции, административни структури, частни търговски дружества и т.н. Правото на защита на личните данни е част от по-общото право на неприкосновеност на личния живот и покрива широк кръг въпроси, между които тайната на лична кореспонденция, право на свободно изразяване, правото на самоопределение, избор на религиозна принадлежност и пр.

На основата на стандартите на Съвета на Европа и Европейския Съюз, следва да се подчертае, че целта на всеки закон за защита на личните данни, следва да бъде именно защита на това право, като същевременно се гарантира и свободното движение на информация¹.

Предлаганият проект не съответства на така изведените основни положения. Налице са противоречия с основни принципи – например израз като “държавна

¹ Преамбюл на КОНВЕНЦИЯ № 108 на Съвета на Европа от 28.01.1981 г. за защита на лицата при автоматизираната обработка на лични данни

Параграф 2 от Глава I на ДИРЕКТИВА 95/46/ЕО

политика за защита на личните данни” е смущаващ (§ 3 от Проекта). Цел на регулацията е единствено гарантирането на правото на личността от недопустима намеса, а не създаването на държавна политика. Обратно, създаването на такава политика извън регламентираното от закона твърде много наподобява на допълнително, противоконституционно вмешателство в правото на защита на личните данни.

Проектът не само не предвижда нови и ефективни гаранции на правото на защита на личните данни, а напротив създава възможности за неговото нарушаване от страна на силовите министерства. На второ място, предлаганият проект създава нови необосновани задължения за администраторите на лични данни, които ще затруднят дейността им, като по този начин ще намалят ефективността на защитата на правата на гражданите и контрола по изпълнението на закона.

Международните стандарти, задължителни за България, в тази област, са заложиени в:

- КОНВЕНЦИЯ за Защита Правата на Човека и Основните Свободи (ЕКПЧ)– и по конкретно чл.8 и чл.10 от нея.
- КОНВЕНЦИЯ № 108 на Съвета на Европа от 28.01.1981 г. за защита на лицата при автоматизираната обработка на лични данни (наричана по-долу Конвенция 108)
- ДИРЕКТИВА 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за защита на лицата при обработката на лични данни и за свободното движение на такива данни, приета на 24 октомври 1995 година (наричана по-долу Директива 95/46/ЕО)
- КОНСТИТУЦИЯТА на Република България

Предложеният проект за изменение и допълнение на Закона за защита на личните данни (ЗИД на ЗЗЛД), предлага следните промени, които считаме за неприемливи

1. Въвеждат се нови задължения за администраторите на лични данни - § 9 от ЗИД на ЗЗЛД

Въвеждането на задължение за всеки АДД да назначи служител по защитата на личните данни, за което да уведоми КЗЛД и да премине специално обучение е практически трудно изпълнимо, най-малкото с оглед на факта, че вече бта година, дори регистърът на АДД не е готов.

Позоваването в това отношение на чуждия опит не отчита конкретиката. Например в Германия определянето на служител е въведено като алтернатива на регистрацията на администратори, вследствие на което техният брой след 2001 г. намалява. Дори тогава те са били между 10 000 и 20 000 на федерално ниво за 80-милионна Германия, докато в България са поне 10 пъти повече.

2. Въвежда се заплащането на такса при регистрирането на администратори на лични данни (АДД) – параграф 10 от ЗИД на ЗЗЛД

Съгласно изискванията на Директива 95/46/ЕО, за да придобие едно лице качеството администратор на данни е достатъчно, то да обработва лични данни за да може да упражнява ефективно дейността си. Получаването на разрешение от контролния орган, съгласно Директивата, е последващ факт. Проектът на ЗИД на

ЗЗЛД, предлага въвеждане на такса за регистрация на администраторите. Това не бива да бъде допуснато по следните причини:

- АЛД обработват лични данни, поради спецификата на конкретната си дейност. Регистрацията им в регистъра на АЛД не може да бъде превръщана в разрешително условие за упражняване на конкретна дейност и обвързвано с такса. Това е в противоречие с текстовете на Директива 95/46/ЕО

- не е ясно какво ще стане с АЛД, които вече са регистрирани и с тези, които са подали документи, но регистрацията им още не е приключила. И те ли ще следва да платят такса или тя ще бъде събирана занапред?

3. Въвежда се нов чл. 10а, с § 6.

Въвеждането на подобна разпоредба е абсолютно недопустимо поради следните причини:

- изразът „тясно сътрудничество“ е твърде неясен и отваря врата за разширително тълкуване на разпоредбата, особено във връзка със задълженията на администраторите за събиране, обработване и съхранение на данни..

- изброените институции (МВР, МО, органите на съдебната власт) са администратори на лични данни и като такива подлежат на контрол от страна на Комисията, което е несъвместимо с термина “сътрудничество”.

4. Предлага се създаване на нов чл.35 относно предоставянето на лични данни на трети лица.

През 2005 година, при обсъждането на предлагани промени в ЗЗЛД, Програма Достъп до Информация остро възразяваше срещу отмяната на чл.35 от ЗЗЛД, който регламентираше реда за предоставяне на лични данни на трети лица. Текстът отпадна, с аргумента, че този ред без друго се съдържа в чл.4 от ЗЗЛД. Не беше отчетен факта, че чл.4 от закона не се отнася до лични данни, които се съдържат в публични регистри. Така на практика, лични данни, съдържащи се в регистри, по определение публични (имотен регистър, търговски регистър и пр.), се оказаха защитени лични данни със специален ред за достъп.

Предлагания проект на ЗИД на ЗЗЛД, връща текста на отменения чл.35, отново без да определи съотношението на ЗЗЛД със ЗДОИ и нормите, уреждащи публичните регистри. Предлаганата редакция на чл.35 в този ѝ вид, за нас, е напълно излишна и безпредметна.

5. В предлаганите текстове са налице противоречия, недоразумения и противоречия с принципи на правото.

В § 8 на ЗИД на ЗЗЛД, се предлага се терминът ”проверка” да се замени на места с “контрол”, което е неуместно. Проверката е вид контрол и не може да се ползва синонимен порядък. Недопустимо е предлаганото изменение на чл.12, ал.1 на ЗЗЛД, с което се дава пълна делгация на целия “контрол за спазването на този закон” към упълномощени лица.

Отново § 8 на проекта, предвижда приемането на Инструкция от страна на КЗЛД, с която да се уредят условията и реда за осъществяването на контрол по закона. Считаме това за недопустимо. Съгласно чл.7, ал.3 от Закона за нормативните актове, с инструкция се дават указания за прилагане на нормативни актове., а не, се уреждат

условия и ред. На следващо място, естеството на засяганите права при извършването на проверки не допуска уредба с подзаконов акт /чл.12, ал.7 от Проекта/.

§ 18 на ЗИД на ЗЗЛД, предвижда, решението за налагане на санкция от страна на КЗЛД, да подлежи на незабавно изпълнение, независимо от обжалването /предлагана редакция на чл.43, ал.1, изр. последно/. На предварително изпълнение *ex lege* могат да подлежат само решения, с които се създават или засягат права или задължения /индивидуални административни актове/, при които е налице даден доказан юридически факт². Всяко предварително изпълнение на санкция е директно лишаване от гаранции и справедлив процес и влиза в пряко противоречие с чл.6 от Европейската Конвенция за правата на човека и други нормативни актове от по-висша степен.

6. Предлага се отпадане и промяна на текстове без никакви мотиви за това. Намираме това за необосновано и противоречащо на Закона за нормативните актове. Така например, § 13 на ЗИД на ЗЗЛД:

- предлага отпадането на чл. 23, ал.2 на сега действащия ЗЗЛД. По този начин отпадат специалните мерки за защита на данни, предавани по електронен път.
- предлага нова редакция на чл. 23, ал.3, с която отпада задължението на администраторите да съобразяват мерките на защита, съответно на рисковете.

Тук е важно да отбележим, че режимът обработване и защита на данните, предавани по електронен път, следва да е съответен на чл.32 от Конституцията на РБ и чл.8 от ЕКПЧ. Проблемът е особено сериозен поради възможността, без достатъчни гаранции за защита на данните, без ясно и тясно определени цели да се разкриват и идентифицират конкретни граждани и журналисти.

Във връзка с изложените по-горе аргументи, препоръчваме следното:

1. Да отпадне § 6 на ЗИД на ЗЗЛД, въвеждащ задължения за сътрудничество на КЗЛД с органите на МВР.
2. Да отпадне § 9 и § 19 на ЗИД на ЗЗЛД, въвеждащ нови задължения на администраторите на лични данни.
3. Да отпадне § 10 на ЗИД на ЗЗЛД, въвеждащ такса за регистрация на администраторите на данни.
4. Да отпадне § 13 на ЗИД на ЗЗЛД.
5. § 14 на ЗИД на ЗЗЛД, да бъде променен, като се въведе следния текст:
чл.35 Предоставянето на лични данни от администратора на трети лица се допуска, ако:
 - е налице някое от основанията по чл. 4;
 - източниците на данни са публични регистри или документи, съдържащи обществена информация, за която е осигурен достъп по ред, определен в закон.
6. § 18 на ЗИД на ЗЗЛД, да се прецизира, като се изясни кое решение подлежи на незабавно изпълнение.

²Така например с чл.65 от Закона за Общинската Собственост се допуска изваждане от общински имот, за който обаче вече е съставен акт за общинска собственост, т.е. имаме доказан юридически факт.

В заключение, проектът е несистематичен, непромислен и като цяло неприемлив в този му вид. ПДИ е силно обезпокоена от лекомисленото отношение към изменения в нормативен акт с толкова сериозно значение за правата на личността, и особено такъв, имащ пряко отношение със законодателството на ЕС.

София
16. 02. 2009

Изпълнителен директор на ПДИ
Гергана Жулева

Ръководител на правния екип на ПДИ
Александър Кашъмов

Фани Давидова – юрист в ПДИ